

**Smaakmaker voor het
Digitaal boek**

DE LIJDENSWEG
VAN
DRIE KRUISGEZANTEN
IN MONGOLIË

LOTGEVALLEN VAN DRIE
MISSIONARISSEN VAN SCHEUT
IN SWI-YUAN (CHINA)
:: :: 1923-1925 :: ::

DRIE VLAAMSCHE MISSIONARISSEN :
P. SOENEN, P. VAN PRAET,
P. MAURITS DE CLIPPELE.

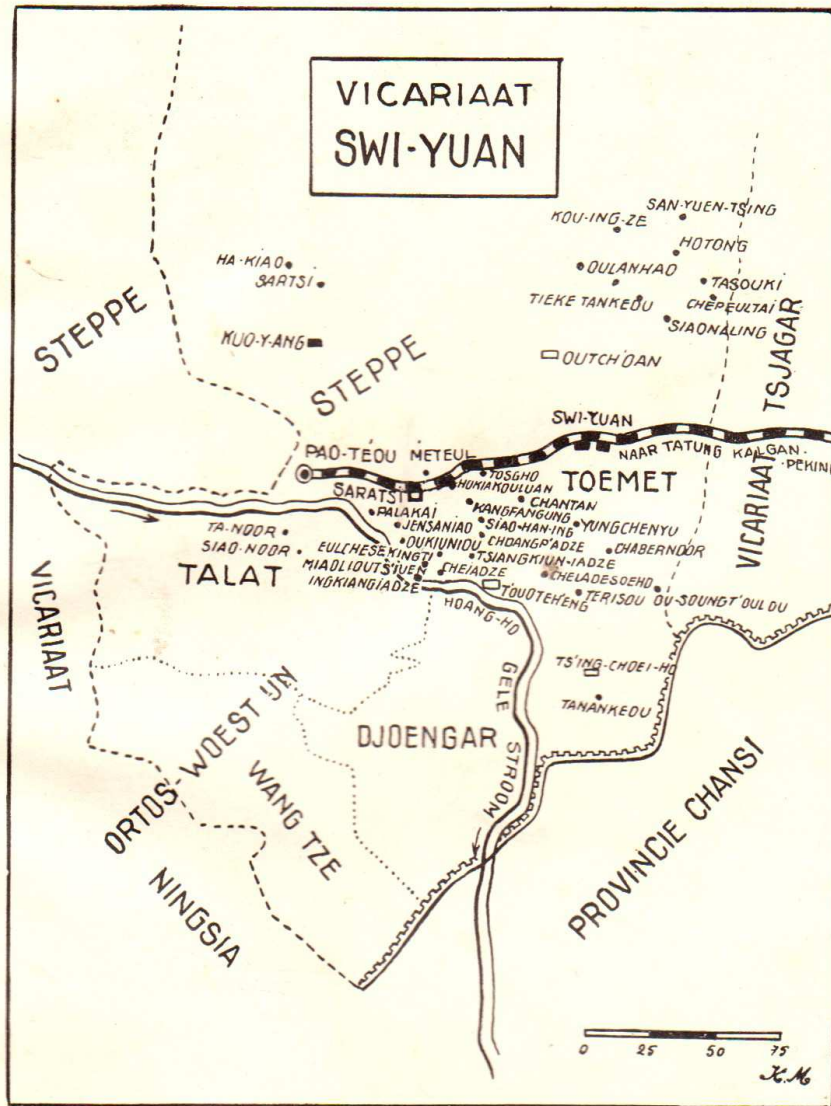
DRUKKERIJ A. DE BIEVRE, BRASSCHAAT. Telefoon 307.78.

Digitale editie 2020

K. Mertens (red.)

Studium Generale vzw

't Vicariaat Swi-yuan, de missie zoo wreed door de roovers geteisterd.

De E. P. Soenen verbleef te Ho-kiao.

De E. P. Van Praet, te Teresoe (Terisou).

De E. P. De Clippele, te Che-la-oe-soe-ho.

Het eigenlijke China wordt in 't Noorden begrensd door den Chineeschen muur. (Zie getande lijn op kaart). Mongolië ligt benoorden dien muur. Swi-yuan is een der vicariaten of missiebisdommen van Mongolië.

De E. P. Achiel Soenen.

De E.P. Achiel Soenen

...werd op 5 April 1886 te Poelcapelle in West-Vlaanderen geboren. Hij studeerde aan het Klein Seminarie te Roeselare; werd pas vóór den oorlog tot priester gewijd, op 25 Juli 1914, en was kort na 't uitbreken van den wereldkrijg, een tijdlang aalmoezenier der Belgische vluchtelingen te Ealing in Engeland, vanwaar hij naar China vertrok, op 20 Augustus 1915. Hij kende vaar noch vrees als het er op aan kwam het heil der zielen te bevorderen. Zijn blijmoedig en opgewekt karakter was een waarborg voor zijn uithoudingsvermogen op het soms zoo lastig missieveld in Mongolië. De post te Ho-Kiao, dien hij weldra te bezetten kreeg, was er dan ook een dien men slechts aan de dapperste en meest onverschrokken missionarissen toevertrouwen durft.

Veel is er vroeger geleden en gestreden geworden om Ho-Kiao tot stand te brengen en in stand te houden. Gesticht door een heilig missionaris, den E.P. Van Havere, telt Ho-Kiao thans ook, in den E.P. Soenen, een bloedgetuige. Dat lijkt ons bijna als de eenvoudig-natuurlijke bekroning van den opgang dier missie dwars door ontbering, gevaar, ramp, lijden en smart.

De moord op den E.P. Soenen

De omstandigheden.

De misdaad werd gepleegd op Kerstdag 1923, na het vallen van den avond. "Ook op Kerstmis bloeien er martelrozen."

In China is een missiepost op een feestdag als een gonzende bijenkorf: alle Christenen en doopleerlingen van ver in 't rond zijn er bijeen. 't Is een drukte van belang. Eénzelfde geloof in den waren God verhoogt de vriendschap; de lange spanne tijds sinds 't laatste ontmoeten verhoogt de vreugde van 't weerzien en wettigt veel laweit.(sic) Dat die opgewekte stemming ook wel heidenen bekoren kan, is maar al te natuurlijk. Dat dus ook soms heidenen zich onder die Christenscharen mengen, gaat onopgemerkt voorbij. - Dat wisten de roovers... en, zonder iemands argwaan op te wekken, waren ze, met een 40 man, binnen de muren van 't versterkte Ho-Kiao, na valavond.

In China staat de kamer van den missionaris op een residentie steeds open voor bezoekers. Te midden van zijn Christenen voelt de missionaris zich veilig en gaat ongehinderd zijn gang met wat hij in die vreemde streek doen kwam: leeren, helpen, bijstaan, troosten, bemoedigen al wie in nood is en raad en hulp behoeft.

Voorop op een feestdag is zijn kamer het middelpunt van een druk heen- en weer geloop. Wie ver woont en den priester zoo dikwijls niet zien kan, maakt thans een dubbel gebruik van de gelegenheid.

't Was na 't avondeten. Een zeer harde dag was achter den rug en rustig zat de E.P. Soenen in zijn kamer nu wat te praten met den E.P. Leemans, zijn jongeren gezelschap, die hem als helper was toegevoegd en die pas enkele dagen te Ho-Kiao was aangekomen.

Daar gaat de deur open en vier bezoekers treden binnen... de zooveelste van den dag. Pater Leemans kent ze nog niet, maar dat komt later wel. Zonder achterdocht laat hij hen met Pater Soenen alleen. Buitentredend hoort hij hen geneesmiddelen vragen en ziet nog hoe Pater Soenen zich omwendt, om 't medicijnenkastje te openen. Nauwelijks is P. Leemans nochtans op de cour, vóór een van de ramen van 't woonvertrek, dat hij daareven verlaten heeft, of in dezelfde kamer hoort hij verschillende revolvershots weerklinken, waarop onmiddellijk, op veel plaatsen tegelijk van dorp en residentie, knallende gewerschoten antwoorden.

Dat beduidt onraad! Het ergste valt te vreezen... De vijand is de kamer van den missionaris binnen... Als een bliksemflits schiet het den E.P. Leemans door 't hoofd dat nu de tweede missionaris zeker niet in hun handen vallen mag. Hij verlet dus geen stond en loopt zich verschuilen.

De bandieten stormen in vol aantal de residentie binnen. In het donker ziet men hun haastig gedoe: een kar wordt ingespannen, beladen met buit... Op geweren vooral hebben zij het gemunt. Deze worden in veiligheid bewaard door den missionaris zelf. Dat weten ze... Rap is hun taak af... De wagen wielt krakend weg en de bandieten verzwinden in den nacht.

Haastig is Pater Leemans reeds naar de geplunderde kamer gelopen. Zijn ongelukkige medebroeder ligt er neer op den grond, in een plas bloed. Hij is door kogels getroffen aan hoofd en borst en ook nog in den buik. Goddank! hij ademt nog. Rap wordt hem de absolutie gegeven en het H. Oliesel toegediend. Nog ziet hij de rest van den nacht door. Eerst 's anderendaags, feestdag van den H. Stefanus, eersten martelaar, geeft hij, te 9 u 's morgens, zijn schoone, zijn heldhaftige missionarisziel aan haar Schepper terug. "Hij is eenvoudigweg een heiligen dood gestorven, » schrijft P. Leemans.

"Hij ruste in vrede en helpe ons in den nood!"

De vermoedelijke daders

De vermoedens vallen op een geheime sekte, waarbij vele roovers en soldaten zijn aangesloten; en nog meer op eene oproerige bende van rond de 40 gendarmen, die enkele dagen vóór den moordaanslag, met wapens en al waren weggelopen. Zij vormden te voren één van de vijf korpsen bereden politie, die de mandarijn in de streek te been had gebracht tegen de roovers.

Doch, gelijk het gaat in China, had de mandarijn veel oud-bandieten in zijn veiligheidsdienst aanvaard en dezen hadden het thans nog nooit zoo schoon gehad om eens fijntjes te stelen en te plunderen - meer en beter nog dan in hun beste dagen - en toch buiten schot te blijven als officieele handhavers van orde en tucht, wet en reglement. Ze maakten het zoo bont dat het al te bar werd.

In zulke grievende omstandigheden ziet de geteisterde bevolking als één man op naar den missionaris. Hij, en hij alleen, draagt ieders volste vertrouwen weg. Hij is gebleken, terdege gebleken, rechtvaardig en trouw, goed en voorzichtig, schrander en onverschrokken te zijn.

Hij rijst op in hun midden, quasi onaanvecht- en onaantastbaar - pal als 'n rots volop in 't schuimende golvengebots. Sinds jaar en dag trotseert hij ononderbroken de

lijfsgevaaren, aanrollend over zijn missie als pikzwarte donderwolken uit China's mysterieuze binnenlanden.

Hij blijft... blijft bij de armen, de verlatenen, de verweesden - zijne Christenen - blijft, om over hen te waken, om voor hen te pleiten, hen te verdedigen, om hen àl maar door te leeren en te beraden, te bemoedigen en te verbeteren, te wijzen, niet enkel den weg ten paradijze, maar ook den weg naar een beetje geluk op deze aarde. Hij blijft.... en in het uur van het gevaar, vallen ook zijn oude heidensche vijanden hem te voet.... Zijn hart is breed en ook hen neemt hij onder zijn hoede als zijn eigen geestelijke kinderen.

In China duurt dat nu al 13 jaar!

De E.P. Soenen, ziende hoe wreed de bevolking rond Ho-Kiao weerom geteisterd werd door in veiligheidsagenten vermomde bandieten, meende dat het zijn plicht was in te grijpen. Hij bevroedde heel wel wat de gevolgen konden zijn van zijn koene daad: de haat der misdadigers zou zich tegen hem keeren. Doch plicht gebod, hij aarzelde niet, en kloeg de schuldigen aan bij den mandarijn.

Enkele dagen later barstte het oproer los in het korps gendarmen... en de rest kunnen wij gissen.

Pater Soenen is gevallen als slachtoffer van zijn plicht - en, is hij voor zijn plicht gevallen, dan weten wij ook, wij die hem hebben gekend, dat het hem in eeuwigheid niet spijten zal!

Ho-Kiao.

Menig lezer wou nu wellicht iets vernemen over de plaats waar de moord geschied is. Ho-Kiao is een missiepost in het vicariaat van Mgr. Van Dyck, het vicariaat Swi-yuan.

Een der naaste groote steden is de bekende Blauwe Stad (Kwei-hwa-tcheng), op vier dagreizen ten Zuidoosten. Ho-Kiao ligt op den zuidrand van de zandzee⁽¹⁾ Gobi en is door een hooge bergketen afgescheiden van de groote bocht van den Gelen stroom (Hoang-ho).

Na die geographische gegevens, nu ook nog een beetje historie. De missie te Ho-Kiao werd gesticht door den E.P. Van Havere z.g.⁽²⁾ Die heilige missionaris had aldaar een Chineesch huisje gehuurd en verbleef er in de uiterste ontbering te midden van een klein aantal Christenen.

De heidensche dorpen uit den omtrek waren de Kerk geweldig vijandig gezind en er kwam geen einde aan hunne plagerijen. In 1905 kwam een hongersnood de streek teisteren en de toenmalige pastoor, P. Fr. De Boeck, moest bijna al de Christenen van Ho-Kiao doorsturen naar San-tao-ho, op 500 km. van daar.

Daardoor kon men de leefbaarheid van Ho-Kiao wel gaan betwijfelen. Doch waar de nood het hoogst is, is God steeds het dichtst nabij.

¹ Zandzee= woestijn. K.M.

² Z.g.= zaliger gedachtenis. K.M.

Pater Pijcke, opvolger van P. De Boeck, slaagde er in door zijn bemiddeling den vrede te herstellen op het naburig dorpje Sartji. Het verzoende half en half de streek met de missie. Een tijdstip van betrekkelijke rust trad in van 1908 tot 1914.

Doch in den herfst van 1914 maakt een zogenaamd onafhankelijkheidsleger, bestaande uit het schorremorrie der Chineese en Mongoolsche bevolking, de heele streek wederom onveilig. Gelukkig was Ho-Kiao in 1913, na een aanval door Mongoolsche roovers, versterkt geworden. Daar vonden nu Christenen, en ook heidenen, een veilige wijkplaats, terwijl rondom duizenden bandieten brandden, roofden en moordden.

Dank zij het heldhaftig gedrag van de missionarissen van Ho-Kiao en ook van de naburige missiestaties (ze bleven kloekmoedig op hun post, trokken soms heel alleen naar de rooverkampen om voor bedreigde slachtoffers te pleiten. Pater Tuypens ging eens een geknielden gijzelaar, op wien de bandieten reeds aanlegden om hem neer te schieten, rustig van voor de mikkende geweren weghalen) veranderde den ouden haat der heidensche bevolking in warme waardering en begeesterde bewondering. Liefde ontstond en de bekeringen waren zeer talrijk.

De E.P. Soenen te Ho-Kiao

De eerste brief van den E.P. Soenen in "Missiën van Scheut" verschenen (in 1920) begon alzoo:

"Mijne Oversten hebben mij op de uiterste grenzen van Mongolië geplaatst, op den zoom van de eindelooze Gobi-woestijn. Hier (in en rond Ho-Kiao) ben ik reeds een jaar aan het werk en Goddank de uitslag is bevredigend."

Naar China vertrokken 20 Augustus 1915, was hij reeds in 1918 te Ho-Kiao. Hij was eigenlijk gestuurd om den E.P. Tuypens, te Sartji, op drie uur van Ho-Kiao) te gaan vervangen, doch om reden van 't gevaar, deed de E.P. Van de Velde, die Ho-Kiao toen bediende, hem bij zich inwonen in de versterkte residentie.

Daar was hij achtereenvolgens de trouwe gezelschap van P. Crabbe en van P. Van Hauwermeiren, totdat hij laatstgenoemde eindelijk opvolgde als missie-overste, met P. Leemans als onderpastoor.

Hij heeft van den beginne af aan te Ho-Kiao beroerde tijden beleefd. Zoo dikwijls luidde de aanvang van zijne brieven: "Ik zit hier in een oude rooverstreek" of "Ik zou wel een heel boek moeten schrijven, wilde ik alles vertellen wat ik hier reeds tegengekomen ben."

Doch wat een onverwoestbare opgewektheid, wat een brandende ijver voor de zielen te midden van al zijn miseries! "Ik ben waarlijk overgelukkig," schrijft hij in een van de daareven aangehaalde brieven. "Steeds viert het Christendom in deze streek nieuwe triomfen. Nieuwe bekeerlingen stroomden toe. Gunne de Heer ons kracht en gezondheid, om hier nog lang en veel te arbeiden."

Voorwaar, zulke heldhaftigheid werkt aanstekelijk en slaat de vlam der geestdrift in het hart en in het gelaat van al zijn medebroeders!

In 1923 verscheen de laatste brief van P. Soenen in "Missiën van Scheut". De koene missionaris is thans te Ho-Kiao "pastoor" geworden, maar heeft het harder dan ooit te verduren! Zijn leven schijnt waarachtig een aaneenschakeling van sensationele

voorvallen... Lees maar: hij zit weer met 4.500 vluchtelingen binnen de muren van zijn missie. De roovers komen nader, de roovers trekken verder - de roovers komen weer... Heidenen, door hem welwillend binnengelaten, spelen de roovers en ook hun beschermer een onverantwoordelijke poets. - Gevolg: de roovers zijn woedend, daar vloeit bloed te Sartji, op even drie uur van Ho-Kiao. Kerk, pastorie en klasgebouwen worden te Sartji kapot geslagen. Een gedoode roover wordt er begraven, gewikkeld in een gestolen albe en altaardweil. - En toch weet P. Soenen de roovers weerom te verzoenen en van hen de aan de Christenen gestolen paarden terug te krijgen.

Het slot van dien brief teekent weer den man: "In zulke benarde omstandigheden heb ik de gewoonte de hulp in te roepen van een kind dat ik waarlijk in geur van heiligheid heb weten sterven als een boezemvriendje van het Heilig Hart van Jezus. 'k Ben tot nog toe steeds verhoord geworden: alle moeilijkheden ben ik te boven gekomen, al onze inrichtingen heb ik zien opbloeien met nooit gekende weelde. Nu weer heeft dat bezoek der roovers vele bekeerlingen aangebracht."

En thans heeft Pater Soenen met zijn warme bloed den tol betaald van zijn heldenmoed, den tol van een lastig, gevaarvol, ongekend en onvolprezen, maar hoogst verdienstelijk missieleven

Het Vlaamsche volk, waaruit hij is gesproten en dat hij steeds innig, diep en trouw heeft liefgehad, mag wel fier gaan op zulken missionaris !

Enz...